

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

Різні аспекти проблеми роботи з підлітками, що мають порушення у поведінці розглядаються у працях багатьох вітчизняних науковців: соціально-педагогічні аспекти попередження девіантної поведінки (В.Афанасьєва, Г.Корчова, Л.Тетерятникова, Н.Фоміна Т.Федорченко, та ін.); сутність профілактики девіантності у системі виховання (Т.Мальцева, С.Немченко, Л.Просандєєва, О.Шарапова та ін.) та навчання (Т.Андронюк, І.Данченко, О.Єжова, Т.Качмазова, Н.Рудюк, В.Співак та ін.), громадських та позашкільних організацій (Т.Окушко, Н.Онищенко та ін.); технології соціально-педагогічної профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі розроблені у працях вітчизняних (О.Антонова-Турченко, Н.Квітковська, О.Тарновська, Г.Товканець, М.Фіцула та ін.) [4; с. 110].

Отже, підсумувавши все вище сказане, можна дійти **висновку**, що поведінка підлітків не завжди є прийнятною відповідно до соціально значущих норм і правил, тому й постає питання девіантності. Саме цей вік є періодом переходу від дитинства до дорослості, відбуваються якісні зміни, перебудова всього організму, і потрібно пам'ятати, що важливий не тільки фізичний розвиток дитини, а засвоєння етичних норм, моралі, цінностей, розвиток соціального інтелекту, самоусвідомлення, хороші відносини з ровесниками та дорослими, все це позитивно вплине на соціалізацію та запобіжить виникненню протиправних дій.

Список використаної літератури

1. Боярин Л.В. Методики та специфіка процедури емпіричного дослідження психологічних особливостей соціально дезадаптованої поведінки підлітків із дистантних сімей. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. № 2(31) 2013. С.70.
2. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків. Київ 2016. С.18
3. Сорокін І. І. Формування соціальної компетентності підлітків із девіантною поведінкою у позаурочній діяльності загальноосвітнього навчального закладу [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : Старобільськ, 2016. 31с.
4. Зобенько Н.А. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота» Випуск 2(41). 2017.С.110.

УДК 371.2

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗДО

Конончук К., здобувач ОС «магістр» спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,
2 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Дзеджера К.В.

Постановка проблеми. Сучасний період розвитку суспільства характеризується посиленням вимог до освіченості людини, що передбачає досягнення нею пізнавального досвіду зокрема в напрямі оволодіння навичками навчальної діяльності.

Ця проблема набуває особливої ваги в умовах реформування загальноосвітньої школи, її орієнтації на розвиток особистості учня як суб'єкта освітнього процесу. Вона є актуальною і для дошкільних закладів освіти, які виконують завдання підготовки дошкільників до навчання у школі.

Для успішного розв'язання зазначеної проблеми необхідним є пошук нових можливостей такої підготовки, відображених зокрема в оптимальних педагогічних умовах формування навичок навчальної діяльності дошкільників в закладі дошкільної освіти.

Мета статті: обґрунтувати оптимальні педагогічні умови формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.

Виклад основного матеріалу. Аналіз поглядів дослідників на сутність педагогічних умов створив підстави для трактування цього явища як сукупності заходів, об'єктивних можливостей, причин або значимих обставин процесу навчання і виховання, що забезпечує ефективну реалізацію певного аспекту цього процесу в

напрямі досягнення його цілей та завдань (В. Андреев, Н. Боритко, А. Найн, З. Філатова).

Виявлення педагогічних умов, які б забезпечили результативне вироблення навичок навчальної діяльності, тобто, за визначенням С. Гончаренка, доведених до автоматизму навчальних дій [1, с. 301] у дітей старшого дошкільного віку, має на наш погляд, базуватись на положеннях теорії діяльності та здійснюватись з урахуванням вікових особливостей представників цієї вікової категорії та пов'язаних з ними особливостей їхньої навчальної діяльності, а саме:

- положення про значення гри як провідної діяльності в дошкільному віці (Л. Виготський, О. Запорожець, Б. Ельконін, О. Леонтьєв, А. Усова, Ф. Фрадкін);
- положення про спонукальну роль мотиву в діяльності (Л. Божович, І. Васильєв, Т. Габай, Є. Ільїн, О. Леонтьєв, М. Рогов, С. Рубінштейн);
- принцип активності як головна умова успішності навчання та життєвого успіху (М.Єнікєєв, В.Лозова, В.Онищук, Л.Степашко, І.Харламов, Т.Щукіна, В. Чепурний);
- обґрунтування ефективності культури успіху як стимулу навчальної діяльності (Б.Ананьєв, Ю.Бабанський, І.Бех, Л.Венгер, І.Зязюн, В. Крижко, М.Лісіна, А.Люблінська, В.Мухіна, Г.Щукіна);
- висновки про значення рефлексії як механізму відображення власних результатів діяльності (В. Бондар, В. Войтко, Н. Непомняща, Л. Носко, Р. Павелків, В. Слободчиков).

Виходячи з цих теоретичних положень, а також зважаючи на те, що діти старшого дошкільного віку спроможні оволодіти здатністю вчитись у спільній діяльності з вихователем, бачимо доцільним виокремити такі ймовірно ефективні педагогічні умови формування у них навичок навчальної діяльності, як:

- використання гри як провідного виду діяльності старших дошкільників під час навчальних занять, що уможливорює програвання ними ситуацій і дій, наближених до майбутніх обставин навчання у школі;
- забезпечення активної позиції дитини в різних видах діяльності, що призводить до посилення позитивної мотивації стосовно майбутнього навчання у школі;
- створення ситуації успіху у процесі формування навичок пізнавальної діяльності, що утворює підстави для формування адекватної самооцінки дитини як майбутнього школяра, виконавця навчальної діяльності;
- рефлексія способів і результатів діяльності, що становить основу для усвідомлення цілей і логіки навчання, отриманих результатів або труднощів, які виникають у його процесі.

Перевірка ефективності запропонованих педагогічних умов здійснювалась з допомогою дослідно-експериментальної роботи, яка проводилась у ЗДО №7 «Полісяночка» Рівненської міської ради в експериментальній та контрольній групах для дітей старшого дошкільного віку.

Так, на констатувальному етапі експерименту в учасників експерименту було зафіксовано переважно середній (56% та у 52% в ЕГ та КГ відповідно) та низький (32% та у 36% в ЕГ і КГ відповідно) рівні сформованості досліджуваної якості. Високий її рівень було виявлено лише в 12% старших дошкільників в обох групах.

З метою покращення стану досліджуваного явища було проведено формувальний етап експерименту, на якому впроваджувались педагогічні умови формування навичок навчальної діяльності у дітей, котрі увійшли до складу експериментальної групи.

Перша педагогічна умова була реалізована під час ігор (з правилами, сюжетно-рольових, дидактичних), для проведення яких було: створене предметно-розвивальне середовище з мобільним, змінюваним матеріалом; обладнана ігротека, яка охоплювала розвивальні і логіко-математичні ігри, спрямовані на розвиток логічної дії порівняння (логічні блоки Дьенеша, палички Кюїзенера), ігри на відтворення образних і сюжетних зображень з геометричних фігур («Танграм», гра-головоломка «Піфагор»), ігри на

відтворення фігур-силуетів зі спеціальних наборів («Монгольська гра», «Колумбове яйце», в'єтнамська гра «Чарівне коло» і «Пентаміна»), ігри В. Воскобовича («Геокоонт», «Чарівний квадрат», «Прозорий квадрат», «Чудо-квіточка», «Конструктор букв і цифр») та ін. Їх використання дало змогу активізувати пізнавальні інтереси, стимулювати прояви допитливості дітей старшого дошкільного віку, вдосконалити навички сприймання і виконання завдань відповідно до встановлених правил та умов, узагальнення отриманої інформації.

Друга педагогічна умова була впроваджена шляхом залучення вихованців до різноманітних видів діяльності (ігрової, продуктивної, пізнавально-дослідницької, комунікативної, трудової, музично-художньої) та забезпечення вільного доступу до відповідного обладнання, ігор, іграшок та матеріалів. Це дало змогу вирішувати низку розвивальних завдань, пов'язаних із вдосконаленням навичок як самостійного виконання діяльності, так і здійснення у взаємодії з іншими, підвищити рівень самоконтролю.

Третя педагогічна умова забезпечувалась під час взаємодії дітей і дорослих з використанням ігор, призначених для розвитку комунікативних навичок («Клубочок», «Знайти друга», «Рукавички», «Доторкнися до ...», «Сіамські близнюки», «Поводирі») та завдань, націлених на розвиток у дітей навичок розуміння поставлених дорослим завдань та планувати свою майбутню роботу. Створенню позитивної атмосфери сприяли технології «Смайлики» і «Капельки успіху».

Ключовою умовою, що сприяла формуванню навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку, було створення ситуації успіху через заохочення дітей до активності та пізнавальної ініціативи, до будь-яких зусиль, спрямованих на вирішення завдань, та завдяки використанню стратегії позитивного оцінювання.

Порівняння результатів констатувального і контрольного етапів дослідно-експериментальної роботи засвідчив істотні відмінності між зафіксованими на цих етапах досягненнями учасників ЕГ. Так, якщо під час констатувального експерименту було зафіксовано переважно середній і низький рівні сформованості навичок навчальної діяльності у відповідно 56% і 32% дітей ЕГ, то після проведення формувального експерименту їх число складало відповідно 48% (зменшилось на 8%) та 8% (зменшилось на 24%), а кількість дітей з високим рівнем сформованості досліджуваної якості збільшилась з 12% (на початку експерименту) до 44%. Водночас ми не змогли виявити таких помітних змін щодо підвищення рівнів сформованості навичок навчальної діяльності у контрольній групі. За час, відведений для формувального експерименту, більшість дітей залишилась на середньому (48% (менше ніж на констатувальному етапі на 4%) та низькому (36%) рівнях сформованості зазначеної якості, а кількість дітей з високим рівне її сформованості збільшилась на 4% (що склало наприкінці експерименту 14%).

Висновки. На підставі одержаних результатів формувального експерименту можна стверджувати, що запропоновані педагогічні умови формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку є ефективними та доцільними для впровадження у практику закладу дошкільної освіти.

Таким чином, запровадження педагогічних умов, які враховують особливості вікового розвитку старших дошкільників, базуються на їхніх інтересах, забезпечують особистісний успіх та сприяють виявленню активності може бути результативним в напрямі вироблення необхідних для навчання навичок та підготовки дітей до школи.

Список використаної літератури

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. друге, доп. й випр. Рівне : Волинські обереги, 2011, 552 с.

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135